

Președinta Maia Sandu, împreună cu comisarul pentru Extindere, Marta Kos, într-o conferință de presă pe 5 iunie, la Chișinău. Sursa foto: Președinția Republicii Moldova
Iunie 2026

Moldova intră în etapa negocierilor de aderare la UE: reforme, bani europeni și testul consensului intern

Temele ediției:

- 1 - Daniela Morari, ambasadoarea Republicii Moldova la UE: „Vrem să deschidem celelalte clusteruri cât de curând posibil”
- 2 - Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR: „Ușa Europei s-a deschis. De ce Chișinăul nu mai are voie să rateze ritmul”
- 3 - Angela Grămadă, directoarea ESGA: „Agenda europeană nu trebuie monopolizată de către o singură formațiune politică”
- 4 - Denis Cenușă, expert asociat la Expert-Grup: Aproximarea Moldovei de UE: ramificarea cooperării și accentul pe securitate

Republica Moldova intră într-o etapă decisivă a parcursului său european, după deschiderea clusterului „Valori fundamentale” și după summitul UE–Republica Moldova, care a confirmat sprijinul politic, financiar și de securitate al Bruxellesului. Miza nu mai este doar menținerea direcției geopolitice, ci transformarea acestora în reforme verificabile, instituții funcționale și beneficii vizibile pentru cetățeni. După cum arată editorialul semnat de Mădălin Necșuțu, „Chișinăul nu mai poate avansa doar pe entuziasm geopolitic. Va avansa pe probe”.

Interviul cu ambasadoarea Daniela Morari fixează calendarul imediat: Republica Moldova vrea să deschidă câteva clusteruri în iulie și, cât mai curând, pe celelalte, dar progresul va depinde de livrarea rezultatelor pe condiționalități, de

absorbția banilor europeni și de unanimitatea statelor membre. Procesul de aderare este un proces de transformare, avertizează diplomata, subliniind că trebuie implicată toată societatea.

Analiza lui Denis Cenușă pune accentul pe ramificarea cooperării UE–Moldova și pe securitate, arătând că UE se apropie de Moldova și de politica internă a acesteia, devenind tot mai expusă la succesul sau eșecul reformelor de la Chișinău.

În același timp, Angela Grămadă avertizează că dosarul european nu poate fi monopolizat politic și explică de ce nu trebuie să facem prizonier acest dosar pentru o singură formațiune politică. Fără consens intern, reformele pot avansa tehnic, dar pot pierde sprijinul social de care aderarea are nevoie, spune ea.

Știri pe scurt:

Ambasadorul Republicii Moldova în Federația Rusă, Lilian Darii, a fost convocat la Ministerul rus de Externe, unde i-a fost înmănată o notă de protest în legătură cu presupusa reținere a unor curieri diplomatici ruși pe Aeroportul Internațional „Eugen Doga” din Chișinău. Anterior, Ministerul Afacerilor Externe de la Chișinău a respins acuzațiile și a declarat că reprezentanții ruși nu au fost reținuți pe 25 iunie la Chișinău.

Așa-numitul Minister al Securității de Stat (MGB) din regiunea transnistreană a publicat o listă a resurselor informaționale pe care le-a catalogat drept „distructive”. Pe această listă au fost incluse peste 20 de canale de Telegram și instituții media, printre care și redacția Zona de Securitate. MGB susține că activitatea resurselor menționate ar fi coordonată de serviciile speciale ale R. Moldova și că administratorii acestora „colaborează cu structurile de forță moldovenești”.

Comisara europeană pentru Mediu, Reziliență în Domeniul Apei și o Economie Circulară Competitivă, Jessika Roswall, a avut întrevederi bilaterale cu președinta Maia Sandu, premierul Alexandru Munteanu și viceprim-ministrul pentru integrare europeană, Cristina Gherasimov. Discuțiile cu președinta Maia Sandu au vizat protecția mediului, gestionarea durabilă a resurselor de apă, reziliența la schimbările climatice și reformele care apropie Republica Moldova de standardele Uniunii Europene.

„Vrem să deschidem celelalte clusterere cât de curând posibil”

Daniela Morari, Ambasadoarea Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană
Foto: Facebook

Republica Moldova intră într-o etapă decisivă a negocierilor de aderare, după deschiderea pe 15 iunie, la Luxembourg, a Clusterului 1 - „Valori fundamentale”. Într-un interviu acordat Buletinului de Politică Externă FES/APE, Ambasadoarea Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană, doamna Daniela Morari, vorbește despre miza următoarelor clusterere de negocieri, condițiile interimare, principiul meritelor proprii, calendarul ambițios al aderării, tranșele din Planul de Creștere, atragerea investițiilor private și necesitatea unui consens intern în fața dezinformării și a presiunilor externe. Am discutat, de asemenea, despre faptul că fiecare pas pe drumul spre aderarea la UE va depinde atât de reformele livrate de Republica Moldova, cât și de unanimitatea statelor membre. Vă invităm să citiți interviul integral:

Doamnă Ambasadoare, după deschiderea Clusterului „Valori fundamentale”, care este calendarul realist pentru deschiderea celorlalte cinci clusterere? Ce obiective trebuie să atingă Chișinăul până la sfârșitul anului și cât depinde acest calendar de performanța Republicii Moldova, respectiv de consensul politic al celor 27 de state membre ale UE?

Republica Moldova a deschis negocierile de aderare pentru Clusterul „Valori fundamentale”. De asemenea, atât Comisia Europeană, cât și Consiliul Uniunii Europene au confirmat că țara noastră este pregătită să înceapă negocierile și pentru celelalte clusterere.

În prezent, autoritățile poartă discuții cu Președințiile rotative ale Consiliului UE - Cipru și Irlanda, care va prelua mandatul de la 1 iulie - în vederea deschiderii mai multor clusterere în cursul lunii iulie și, ulterior, a tuturor celor rămase.

În paralel, conform metodologiei de aderare, Republica Moldova trebuie să îndeplinească condițiile de referință interimare prevăzute în poziția

comună a Uniunii Europene cu referire la capitolele 23 și 24 din Clusterul „Valori fundamentale”. Confirmarea, de către Comisia Europeană și Consiliul UE, a îndeplinirii acestor repere va permite avansarea către închiderea provizorie a capitolelor de negociere. Aceste obiective reprezintă principalele priorități ale Republicii Moldova pentru perioada imediat următoare și până la sfârșitul acestui an.

„Valori fundamentale”, testul cel mai greu al statului

Clusterul „Valori fundamentale” este primul deschis și ultimul închis în procesul de aderare. Care sunt, în opinia dumneavoastră, cele mai vulnerabile trei domenii ce ar putea încetini negocierile: reforma justiției, combaterea corupției sau capacitatea administrației publice? În evaluarea progreselor, va pune Bruxellesul accentul, prioritar, pe adoptarea legislației sau pe rezultatele concrete și caracterul ireversibil al reformelor?

Nu întâmplător Clusterul „Valori fundamentale” este primul deschis și ultimul închis în procesul de aderare și, totodată, singurul care include condiții interimare - miza este demonstrarea funcționalității și operaționalității instituțiilor, astfel încât Republica Moldova să fie pe deplin pregătită pentru integrarea în Uniunea Europeană la momentul dobândirii statutului de stat membru.

Evaluarea progresului se bazează pe o serie amplă de indicatori, inclusiv pe așa-numitul „track record”, care reflectă implementarea efectivă a reformelor. Sunt analizate, de exemplu, modul în care sunt luate deciziile, numărul cazurilor ajunse în instanță și acțiunile procedurale întreprinse, accentul fiind pus pe rezultatele concrete, nu doar pe adoptarea cadrului legislativ.

Aceste criterii vizează reforma justiției și combaterea corupției, însă într-o abordare mult mai largă decât cea instituțională. Nu este vorba doar despre activitatea autorităților specializate sau despre investigarea cazurilor de corupție la nivel înalt, ci despre capacitatea statului de a combate corupția în toate domeniile, inclusiv în sistemul de justiție, și de a consolida transparența, eficiența și profesionalizarea instituțiilor publice.

Meritocrație, sincronizare cu Ucraina și riscul veto-urilor

Liderii europeni insistă că aderarea se va baza pe meritele proprii ale fiecărui candidat. Înseamnă

aceasta că Republica Moldova poate avansa de facto separat de Ucraina atunci când îndeplinește condițiile? Cât de mare rămâne riscul ca progresele tehnice ale Chișinăului să fie întârziate de veto-uri naționale, oboseala extinderii sau alte calcule politice din interiorul UE?

Având în vedere că Republica Moldova a depus cererea de aderare în urma unui pas similar făcut de Ucraina, multe dintre deciziile adoptate de Uniunea Europeană în privința celor două state au fost luate în cadrul aceluiași ședințe. De aici și sincronizarea anumitor procese decizionale la nivelul UE. Dar procesul de aderare și actuala metodologie se bazează pe evaluarea meritelor fiecărui stat candidat, iar criteriile de referință pentru închiderea fiecărui capitol de negociere („closing benchmark”) sunt ajustate la realitățile fiecărei țări.

Procesul de aderare nu este o competiție în sine, ci un proces de avansare de la o anumită etapă către funcționalitate, astfel încât fiecare țară candidată să poată demonstra, prin reformele și transformările pe care le realizează, că va deveni un stat membru deplin, funcțional și aliniat valorilor și proceselor Uniunii Europene.

Astfel, în ceea ce privește implementarea reformelor și ritmul în care vor avansa Republica Moldova și Ucraina, ceea ce va conta cel mai mult va fi livrarea de rezultate în raport cu condiționalitățile stabilite. Acesta va fi indicatorul care va permite avansarea în procesul de aderare.

Republica Moldova va fi evaluată în funcție de rezultatele pe care le va obține. Dincolo de „tema pentru acasă” pe care o avem în procesul de aderare și de eforturile depuse pentru implementarea reformelor, merită menționate și recomandările Comisiei Europene din Pachetul de Extindere, care reprezintă, la rândul lor, indicatori importanți pentru a măsura unde ne aflăm în acest proces.

Există, așadar, indicatori clari care permit să demonstrăm că merităm să avansăm în negocierile de aderare.

Aderare în 2028 sau după 2030?

Credeți că este posibil un orizont de aderare a Republicii Moldova la UE spre 2028 sau ar fi mai realist undeva după 2030? Poate intra Republica Moldova în acest pachet de extindere spre 2028, alături de Muntenegru, de exemplu?

Acest lucru a fost confirmat și de Comisia Europeană, care a apreciat că este vorba despre un calendar ambițios, dar în același timp realist. Totul depinde de modul în care vom reuși să avansăm pe acești pași procedurali la nivelul Uniunii Europene.

Din acest motiv, în toate discuțiile pe care le avem - la nivel politic, tehnic și instituțional - cu Comisia Europeană, Consiliul și Statele Membre, depunem toate eforturile pentru a avansa în aceste etape procedurale. Așa cum am menționat, obiectivul imediat este deschiderea negocierilor pentru toate clusterelor rămase și avansarea pe criteriile de referință aferente Clusterului „Valori fundamentale”, ceea ce ne va permite să demarăm și închiderea unor capitole de negociere.

Republica Moldova înregistrează deja progrese bune în mai multe domenii. Credem că, imediat ce vom primi unda verde privind implementarea criteriilor de referință intermediare, vom putea începe închiderea unor capitole. Avem rezultate bune pe dimensiunea digitală, precum și în domeniile educației și cercetării. În total, identificăm aproximativ zece capitole în care, raportat la condiționalitățile de închidere, progresul este unul solid.

Ne propunem să folosim perioada următoare pentru a prezenta un raport substanțial privind aceste rezultate și sperăm că și Comisia Europeană va avea aceeași evaluare, astfel încât să putem merge în fața Statelor Membre pentru a obține aprobarea necesară închiderii capitolelor de negociere.

Procesul presupune numeroase etape procedurale, fiecare cu propriul grad de complexitate. Totuși, cel mai important element rămâne, așa cum ați menționat și dumneavoastră, necesitatea unanimității tuturor statelor membre.

Este dificil de anticipat cât timp va fi necesar pentru obținerea acestei unanimități. Totuși, ne aflăm într-un context favorabil extinderii. Comisia Europeană consideră extinderea o prioritate a actualului său mandat, iar Parlamentul European împărtășește aceeași viziune. De asemenea, concluziile ultimului Consiliu European reconfirmă că extinderea rămâne o prioritate, chiar dacă agenda europeană include și alte provocări și priorități. Mizăm pe menținerea acestui sprijin politic, fără de care procesul de aderare nu poate avansa.

Planul de Creștere: bani europeni contra reforme livrate

Planul de Creștere pune la dispoziția Republicii Moldova până la 1,9 miliarde de euro, iar aproximativ 504 milioane au fost deja debursate. Ce

reforme concrete condiționează următoarele tranșe și ce se întâmplă dacă unele condiții sunt îndeplinite cu întârziere? Cum poate fi evitată situația în care banii sunt alocați și raportați, dar efectele lor se resimt prea puțin în economie și în viața cetățenilor?

Planul de Creștere este strâns legat de Agenda de Reforme, iar Republica Moldova și-a asumat un set clar de reforme pentru a putea beneficia de debursarea fondurilor europene.

Republica Moldova înregistrează una dintre cele mai înalte rate de implementare, debursare și absorbție a fondurilor din cadrul Planului de Creștere. Pentru cea de-a doua tranșă, am reușit să îndeplinim 93% dintre cerințele stabilite de Uniunea Europeană. Chiar și în comparație cu statele din Balcanii de Vest, care beneficiază de planuri similare, sau cu Ucraina, care implementează Planul de Reconstrucție, Republica Moldova se remarcă printr-un nivel ridicat de implementare.

Data de 30 iunie reprezintă termenul-limită pentru îndeplinirea condiționalităților aferente celei de-a treia tranșe din Planul de Creștere. Estimăm că vom menține această rată înaltă de implementare și vom prezenta, către mijlocul lunii iulie, raportul privind realizarea condiționalităților asumate. Ulterior, acesta va fi evaluat de Comisia Europeană, care urmează să confirme rezultatele obținute.

Pentru Republica Moldova este o prioritate să livreze reformele asumate pentru a putea debursa și absorbi aceste fonduri. Totodată, pe lângă componenta de reforme, Planul de Creștere include și o componentă investițională, la fel de importantă pentru dezvoltarea țării.

Investiții europene: de la anunțuri la capital în economie

La Conferința de Investiții UE-Moldova, desfășurată la Chișinău la început de iunie și la care a participat și Comisara Europeană pentru Extindere, Marta Kos, au fost anunțate proiecte de până la 641 de milioane de euro. Cât reprezintă investiții private ferme și cât sunt, deocamdată, finanțări, garanții sau intenții? Când ar trebui să intre efectiv capitalul în economie, câte locuri de muncă ar putea fi create și ce reforme cer investitorii în domeniul justiției, fiscalității, achizițiilor publice și securității energetice?

Conferința a fost importantă, deoarece a adus o nouă dimensiune Planului de Creștere. Pe lângă

investițiile clasice în proiecte de infrastructură și dezvoltare, un accent deosebit a fost pus pe implicarea sectorului privat.

În toamna anului trecut, Comisia Europeană a lansat un apel de proiecte destinat sectorului privat, desfășurat în trei ediții, la care au aplicat companii din diferite domenii, în special din sectorul energetic.

În cadrul recentei conferințe au fost anunțate companiile selectate în urma aceluși apel de proiecte, care sunt pregătite să investească în Republica Moldova, beneficiind și de un sprijin suplimentar din partea Comisiei Europene pentru dezvoltarea unor sectoare strategice.

Pe lângă investițiile în domeniul energetic, există interes și din partea unor companii străine pentru proiecte în sectorul apei, logisticii, agriculturii și al digitalizării.

Acestea sunt domeniile prioritare în care există atât necesități de dezvoltare, cât și un interes crescut din partea companiilor din statele membre ale Uniunii Europene și din Republica Moldova de a-și extinde investițiile și activitatea operațională.

Ce îi preocupă pe investitori: justiția, birocrația, energia și securitatea

Suntem convinși că aveți discuții dese la Bruxelles cu potențiali investitori străini interesați de Moldova. Sunteți întrebată despre reforma justiției, fiscalitate și securitate energetică. Atunci când ei vă pun întrebări despre Republica Moldova și ar vrea să intre pe piața Republicii Moldova, contează aceste aspecte pentru investitorii străini?

Da, aceste aspecte contează foarte mult. Investitorii sunt atenți inclusiv la evoluțiile din domeniul justiției, precum și la indicatorii care vizează mediul de afaceri. Îi interesează nivelul de birocrație și eficiența procedurilor administrative, respectiv cât de mult durează obținerea autorizațiilor, licențelor sau a altor aprobări necesare desfășurării activităților economice.

De asemenea, un indicator important sunt situația din sectorul energetic și evoluțiile din acest domeniu. De exemplu, creșterea ponderii resurselor regenerabile este privită favorabil de investitorii din sectorul privat atât pentru dezvoltarea unor afaceri în acest domeniu, cât și pentru implementarea unor proiecte bazate pe energie verde.

Potențialii investitori sunt interesați și de dimensiunea rezilienței și a securității. Ei întrebă cum a reușit Republica Moldova să facă față provocărilor din ultimii ani și încearcă să înțeleagă mai bine realitățile și contextul în care își desfășoară activitatea țara noastră.

Consens intern și reziliență în fața ingerințelor

Aderarea nu poate rămâne doar proiectul unei guvernări sau al unei majorități parlamentare. Cum poate Chișinăul construi un consens care să includă opoziția, societatea civilă, autoritățile locale și mediul de afaceri, astfel încât reformele să reziste schimbărilor politice? Și cât de mult pot dezinformarea și ingerințele Rusiei să afecteze sprijinul public și ritmul integrării europene?

Cu toții am văzut cum aceste provocări pot distorsiona realitatea, cât rău pot produce și cât de profund pot fi inoculate în mințile și inimile oamenilor.

Am văzut, de asemenea, cât de mult efort este necesar pentru a explica, a informa și a readuce lucrurile într-un cadru obiectiv și bazat pe fapte. Cred că aceste provocări continuă să existe. Am învățat lecții importante despre cum să rămânem rezilienți și vigilenți și despre necesitatea de a înțelege noile modalități prin care suntem provocați și supuși atacurilor informaționale. În același timp, într-adevăr, este esențial ca toate segmentele societății să fie implicate în acest proces. Aderarea la Uniunea Europeană este un proces complex, care nu poate fi realizat de o singură instituție sau de un singur actor. Este un proces de transformare care necesită implicarea întregii societăți.

Din discuțiile pe care le am la Bruxelles cu delegațiile și echipele din Republica Moldova - fie reprezentanți ai societății civile, fie exponenți ai Parlamentului, ai autorităților publice locale sau ai mediului de afaceri - observ aceeași aspirație: standarde de viață mai bune, o calitate mai ridicată a vieții, oportunități pentru dezvoltarea sectorului privat și, implicit, pentru creștere economică.

Aceste obiective sunt împărtășite de toți. Important este să găsim modalitatea prin care fiecare să contribuie la acest efort comun și să valorificăm oportunitățile pe care le oferă procesul de aderare la Uniunea Europeană.

Vă mulțumim!

Editorial

Ușa Europei s-a deschis. De ce Chișinăul nu mai are voie să rateze ritmul

**Editorial de Mădălin Necșuțu,
jurnalist TVR Moldova**

Pe 15 iunie, Republica Moldova nu a primit încă biletul de intrare în Uniunea Europeană. A primit ceva mai important pentru etapa de acum: accesul în sala unde se negociază serios. Deschiderea primului cluster, cel al „Valorilor Fundamentale”, mută dosarul european de la declarații solemne la verificări dure, de la aplauze la condiționalități, de la „vrem în UE” la „arătați că puteți funcționa ca un stat european”.

Nu este un cluster oarecare. Este scheletul întregului proces: justiție, drepturi fundamentale, libertate și securitate, achiziții publice, statistică, control financiar, instituții democratice, administrație publică și economie de piață funcțională. Consiliul UE spune limpede că acest cluster se deschide primul și se închide ultimul, iar progresul de aici va dicta ritmul întregii negocieri. Cu alte cuvinte, Chișinăul nu mai poate avansa doar pe entuziasm geopolitic. Va avansa pe probe.

Promisiunea Bruxellesului: bani, piață, securitate

Summitul UE-Republica Moldova din 22 iunie a venit, așadar, exact în momentul potrivit: la o săptămână după decizia politică ce a deblocat primul cluster. Mesajul Bruxelles-ului a fost calculat: Moldova are loc în Europa, dar acest loc trebuie construit în fiecare zi, prin reforme. UE a promis sprijin politic, economic, financiar, tehnic și strategic, plus integrarea graduală a Republicii Moldova în piața internă europeană, acolo unde legislația și capacitatea administrativă permit acest lucru.

Dincolo de limbajul diplomatic, promisiunile au fost foarte concrete. Planul de Creștere de până la 1,9 miliarde de euro pentru perioada 2025-2027 rămâne principala pârgie financiară, dar banii nu vin pe simpatie, ci pe reforme.

Comisia Europeană spune că finanțarea este condiționată de îndeplinirea reformelor agreate în Agenda de reforme, iar acest pachet este cel mai mare sprijin financiar acordat vreodată Republicii

Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR Moldova
Foto: Facebook

Moldova de către UE.

La summit, liderii europeni au vorbit și despre rezultate deja deblocate: 504 milioane de euro accesate prin Planul de Creștere, o investiție nouă de 232,7 milioane de euro pentru reabilitarea drumului Porumbrei-Comrat, posibilitatea deblocării a încă 523 de milioane de euro dacă reformele scadente până la final de an sunt îndeplinite, plus un pachet de 120 de milioane de euro pentru nevoi de securitate în 2026, 11 milioane pentru reziliență la atacuri hibride și 17 milioane pentru infrastructura de frontieră.

La acestea se adaugă lucrurile care ating direct cetățeanul: SEPA, roaming ca acasă, apropierea de Erasmus+, extinderea DiscoverEU, cooperare în cercetare, proiecte de infrastructură, energie, digitalizare, școli, conectivitate. Altfel spus, Bruxellesul încearcă să arate că aderarea nu este doar un tratat viitor, ci o serie de beneficii care pot începe înainte de aderare. Aici este miza politică: europeanizarea trebuie să fie simțită înainte să fie votată.

Reforma nu se câștigă în PowerPoint

Chișinăul are ce pune pe masă. Are o agendă de reforme, are bani europeni, are sprijin politic, are un context geopolitic favorabil și are o populație care a confirmat direcția europeană. Agenda Planului de Creștere vorbește despre 56 de reforme și 153 de

măsurile concrete, grupate pe competitivitate economică, conectivitate, guvernare economică, educație și sănătate, tranziție verde, securitate energetică și valori fundamentale.

Dar aici se termină partea confortabilă. Pentru că reforma reală începe acolo unde comunicatul de presă nu mai ajută. Justiția rămâne centrul de greutate. Vettingul poate curăța sistemul, dar poate și goli sistemul dacă nu există oameni pregătiți să intre în locul celor plecați. Anticorupția rămâne obligatorie, dar nu poate fi doar o statistică livrată Bruxellesului. Administrația publică locală trebuie regândită, dar nu prin explicații de sus în jos, cu termeni tehnici pe care oamenii din sate nu îi înțeleg.

Moldova livrează rezultate, dar mai are enorm de lucru la justiție, reformă fiscală, anticorupție, mediu, administrație publică locală și capacitate de implementare. Mai ales, trebuie să demonstreze că nu doar armonizează legi, ci le aplică. Aceasta este diferența dintre un stat candidat grăbit și un stat candidat pregătit.

Moldova și Ucraina: împreună politic, dar separat prin merit

Republica Moldova și Ucraina au pornit în acest nou moment împreună. Toate statele membre au acceptat deschiderea primului cluster pentru ambele țări, iar mesajul politic al UE a fost unul de unitate strategică în fața războiului Rusiei și a presiunilor hibride.

Dar de aici înainte, cuvântul-cheie este meritocrația. UE a spus explicit că aderarea este un proces bazat pe merit, iar progresul pe clusterul fundamental va determina viteza negocierilor. Asta creează pentru Republica Moldova o șansă reală de diferențiere față de Ucraina. Nu o ruptură politică, nu o abandonare a Kievului, nu o competiție cinică între două state aflate sub presiunea Rusiei. Ci o separare prin performanță administrativă și reformă verificabilă.

Moldova are un avantaj: este mai mică, poate mișca mai repede instituții, poate ajusta mai rapid legislație, poate arăta rezultate măsurabile într-un timp mai scurt. Are însă și vulnerabilități: resurse umane puține, instituții fragile, polarizare internă, influență rusească, administrații locale slabe și dependență de votul politic al celor 27 de state membre.

Oricât de tehnic pare procesul, fiecare cluster se deschide și se închide într-un cadru în care statele membre au un cuvânt greu. Iar la final, tratatul de aderare are nevoie de acordul unanim al Consiliului, consimțământul Parlamentului European și ratificare în toate statele contractante.

Capcana PAS: reforme rapide, consens lent

Aici apare problema politică internă. PAS a avut meritul de a împinge dosarul european într-un ritm pe care puțini îl credeau posibil. A livrat tehnic. A forțat instituții oboseite să se miște. A ținut direcția europeană într-un context de război, propagandă, crize energetice și atacuri hibride. Dar viteza are un cost: riscul de a transforma aderarea într-un dosar de partid.

Or, aderarea nu poate fi proprietatea PAS. Nu poate fi nici măcar proprietatea guvernării proeuropene. Este proiectul unei societăți, iar o societate nu se mobilizează doar prin hotărâri de guvern. Se mobilizează prin dezbateri, explicație, compromis, includere. Reformele sunt făcute pentru oamenii din Republica Moldova, nu pentru instituțiile europene, și că dosarul european nu trebuie făcut prizonierul unei singure formațiuni politice.

Este o lecție simplă: Bruxellesul poate deschide uși, dar ratificările se câștigă și prin relații politice. Într-o zi, Chișinăul poate avea nevoie de un vot în parlamentul unui stat membru unde interlocutorul util nu este prietenul PAS, ci partenerul unei formațiuni de opoziție de la Chișinău. Dacă toți ceilalți actori interni sunt tratați ca decor, Moldova își taie singură punți externe.

Realist, dar nu inevitabil

Ce vrea Republica Moldova este realist? Da, dacă vorbim despre avans rapid, integrare graduală, deschiderea următoarelor clusteruri și închiderea negocierilor într-un orizont ambițios. Nu, dacă ne imaginăm că aderarea se obține doar pentru că Moldova este victimă a presiunii ruse și pentru că Bruxellesul are nevoie de o poveste de succes în Est.

Realismul înseamnă altceva. Este să accepți că UE a făcut un pariu politic major cu Moldova, dar nu va putea închide ochii la justiție, corupție, administrație și capacitate de implementare. Să înțelegi că meritocrația poate ajuta Moldova să se diferențieze de Ucraina, dar nu o scapă de voturile celor 27 de state membre. Să înțelegi că banii europeni sunt resurse, nu garanții. Și să înțelegi că viteza PAS trebuie dublată de o conversație națională mult mai largă.

Moldova a intrat pe culoarul corect. Are vânt politic dinspre Bruxelles. Are bani pe masă. Are o fereastră de oportunitate rară. Dar fereastra nu rămâne deschisă la nesfârșit. De acum înainte, aderarea nu se va decide doar în capitalele europene. Se va decide în instanțe, primării, ministere, sate, redacții, partide, comisii parlamentare și în capacitatea guvernării de a transforma o cursă de viteză într-un proiect național. Asta este adevărata probă europeană!

„Agenda europeană nu trebuie monopolizată de către o singură formațiune politică”

Directoarea think tank-ului *Experts for Security and Global Affairs (ESGA)*, **Angela Gramadă**, ne-a acordat un interviu în care am discutat despre semnalele politice puternice transmise Republicii Moldova de către Bruxelles, dar și despre provocările care vor defini următoarea etapă a parcursului său european. Dincolo de aprecierea de care se bucură Chișinăul la nivel european, adevăratul test al integrării îl reprezintă implementarea consecventă a reformelor în domenii-cheie precum justiția, administrația publică locală, combaterea corupției, comunicarea publică și consolidarea capacității de guvernare și de construire a consensului.

Angela Gramadă, Directoarea think tank-ului *Experts for Security and Global Affairs (ESGA)*. Foto: Facebook

În cadrul interviului, experta explică de ce mesajele de apreciere venite din partea liderilor europeni trebuie înțelese, înainte de toate, ca un semn de sprijin într-un context regional complex, în care există în continuare actori interesați să submineze parcursul european al Republicii Moldova. Vă invităm să citiți interviul integral.

Cum interpretați mesajele transmise de liderii europeni, care au apreciat reformele implementate la Chișinău, voința politică demonstrată de autorități și faptul că Republica Moldova a îndeplinit deja 93% dintre măsurile prevăzute în Planul de Creștere? Dincolo de aceste semnale încurajatoare și de sprijinul financiar anunțat de Uniunea Europeană, care considerați că sunt principalele domenii în care Republica Moldova mai are de făcut progrese pentru a-și consolida parcursul european?

Așa cum ne așteptam, a fost, în primul rând, un mesaj politic și un mesaj de susținere. În contextul regional în care ne aflăm, acest semn este extrem de important, deoarece, în pofida referendumului și a rezultatelor obținute la alegerile parlamentare, există în continuare actori care încearcă să pună sub semnul întrebării realizările obținute cu greu

de Republica Moldova. Or, deschiderea oficială a negocierilor de aderare la Uniunea Europeană nu este un proces ușor. Din acest motiv, primul lucru pe care trebuie să îl apreciem este acest semn politic.

În al doilea rând, este importantă deschiderea Uniunii Europene de a nu condiționa parcursul european al Republicii Moldova de relația acesteia cu Federația Rusă. Cu alte cuvinte, Bruxellesul nu așteaptă un semn de la Moscova pentru a decide dacă va continua sau nu dialogul privind integrarea europeană a Republicii Moldova. Există voința Republicii Moldova de a adera la Uniunea Europeană? Da. Există voința instituțiilor europene de a răspunde pozitiv acestei opțiuni? De asemenea, da.

Prin urmare, trebuie să apreciem eforturile depuse atât de Chișinău, cât și de Bruxelles și să continuăm acest parcurs, indiferent de încercările unor actori de a ne abate de la obiectivul aderării la Uniunea Europeană.

În ceea ce privește pașii pe care Republica Moldova îi mai are de parcurs, este suficient să consultăm platforma unde sunt monitorizate în detaliu

progresele înregistrate în cadrul celor șase clustere de negocieri. Aceasta arată foarte clar că mai există domenii în care este necesară o muncă considerabilă.

Reforma justiției rămâne unul dintre cele mai dificile capitole. La fel, reforma fiscală necesită eforturi importante, iar măsurile anticorupție vor continua să reprezinte una dintre principalele provocări în perioada următoare. Totodată, există numeroase capitole tehnice care trebuie ajustate la realitățile și necesitățile Republicii Moldova. Acquis-ul comunitar este deja adoptat la nivelul Uniunii Europene, iar responsabilitatea noastră este să negociem modalitățile și termenele de implementare care răspund cel mai bine intereselor Republicii Moldova. În anumite domenii vom avea nevoie de perioade de adaptare pentru a înțelege și aplica corect legislația europeană.

Unele dintre aceste capitole nu vor genera dificultăți doar pe plan intern, ci vor presupune și un dialog complex cu statele vecine. Un exemplu este domeniul mediului. Republica Moldova are încă un decalaj semnificativ față de statele membre ale Uniunii Europene, iar în același timp există și o serie de dosare de mediu care necesită coordonare cu Ucraina. Din aceste considerente, acest capitol va necesita un efort politico-diplomatic susținut pentru a identifica soluții acceptabile și pentru a evita ca anumite dosare sensibile să afecteze ritmul negocierilor de aderare.

În prezent, cel mai avansat capitol este cel privind politica externă. Aici mai există relativ puțină legislație europeană de transpus și implementat, ceea ce sugerează că acest cluster va putea fi negociat într-un ritm mai rapid.

Desigur, provocările nu vor lipsi. Vor exista state membre care vor argumenta că Republica Moldova beneficiază de sprijinul constant al României și de un susținător puternic în promovarea intereselor sale la nivel european, ceea ce îi oferă acces mai rapid la anumite oportunități pe care alte state candidate nu le-au avut. Aceste percepții pot alimenta un anumit discurs privind existența unei competiții inegale. Totuși, Republica Moldova nu trebuie să cedeze unor asemenea presiuni discursive și trebuie să își continue consecvent parcursul european.

Lipsa de dezbateri reale și a unui consens larg

Semnalele venite de la Bruxelles sunt, fără îndoială, încurajatoare și confirmă aprecierea

Uniunii Europene față de eforturile de reformă depuse de autoritățile de la Chișinău. Cu toate acestea, există voci din societatea civilă și din opoziție care reclamă o diminuare a dialogului și a consultărilor dintre guvernare și ceilalți actori relevanți. În condițiile în care parcursul european presupune un consens politic și societal cât mai larg în jurul reformelor, cum evaluați strategia PAS de a avansa pe acest drum fără un proces mai amplu de consultare și construire a consensului?

Cred că aceasta este una dintre principalele provocări cu care PAS se va confrunta în perioada următoare. Nu neapărat în ceea ce privește procesul de integrare europeană, deoarece, din punct de vedere tehnic, lucrurile avansează bine. Problema este că PAS trebuie să înțeleagă un lucru esențial: reformele nu sunt făcute pentru instituțiile europene, ci pentru societatea din Republica Moldova.

În egală măsură, și cetățenii trebuie să înțeleagă că aderarea la Uniunea Europeană nu este un proiect pentru Bruxelles, ci pentru Chișinău și pentru toate localitățile Republicii Moldova. Din această perspectivă, consider justificată critica venită din partea societății civile privind tendința PAS de a trata dosarul european într-o manieră exclusivistă.

Parcursul european nu trebuie să devină monopolul unei singure formațiuni politice. Este nevoie de mai mult dialog, de mai multe dezbateri și de un proces real de consultare. Chiar dacă unele partide de opoziție vor refuza inițial să participe la aceste discuții, este important ca guvernarea să lase permanent ușa deschisă și să demonstreze, printr-un dialog public autentic, că toate forțele politice și actorii societății civile sunt bineveniți la masa dezbaterilor. În acest fel, inclusiv opoziția va înțelege că este necesară implicarea în discuțiile privind viitorul european al Republicii Moldova.

În prezent, opoziția acuză PAS că încearcă să monopolizeze dosarul integrării europene și să își revendice exclusivitatea asupra acestuia. Dincolo de această dispută politică, există însă un aspect strategic care nu trebuie ignorat. La un moment dat, Republica Moldova va trebui să negocieze și să obțină ratificarea Tratatului de aderare în toate statele membre ale Uniunii Europene. Dacă vom permite ca acest dosar să fie asociat exclusiv cu o singură formațiune politică, riscăm să ne limităm propriile posibilități de acțiune.

Este foarte posibil ca, în anumite state membre, accesul și dialogul cu actorii politici relevanți să fie

facilitat tocmai de partidele de opoziție din Republica Moldova. Dacă aceste canale de comunicare nu au fost construite din timp, ne putem confrunta cu dificultăți într-o etapă decisivă a procesului de aderare.

Din acest motiv, Republica Moldova are nevoie de un consens național în jurul obiectivului european. Doar acționând împreună, ca parteneri interni, vom putea susține eficient negocierile și etapele finale ale aderării.

Comunicarea cu Bruxellesul și cu instituțiile europene trebuie, desigur, să continue. În același timp, este necesară o schimbare de abordare în plan intern: o strategie de comunicare și consultare mai incluzivă, care să nu excludă potențialii parteneri politici și reprezentanții societății civile din procesul de dezbateri și de construire a consensului în jurul integrării europene.

Justiția, între indicatorii livrați la Bruxelles și realitatea din interior

În declarațiile de după Summitul UE–Republica Moldova, liderii europeni au pus accent pe beneficiile concrete ale cooperării cu Uniunea Europeană, iar președinta Maia Sandu a prezentat o serie de rezultate, indicatori și progrese, în special în domeniul reformei justiției. În contextul dezbaterilor și controverselor privind procesul de vetting, considerați că există un decalaj între imaginea prezentată partenerilor externi și realitatea implementării reformei justiției în Republica Moldova?

La prima vedere, s-ar putea crea această impresie. Pe de o parte, instituțiile europene apreciază indicatorii și rezultatele pe care Republica Moldova le raportează prin diferitele mecanisme oficiale, precum și informațiile pe care le obțin în cadrul dialogului cu autoritățile și experții implicați în procesul de reformă. Pe de altă parte, există rapoartele alternative elaborate de societatea civilă, care oferă uneori o perspectivă diferită și care nu ajung întotdeauna în atenția tuturor actorilor europeni pentru a putea fi analizate comparativ.

Din acest punct de vedere, este și responsabilitatea instituțiilor europene să mențină un dialog cât mai deschis cu o gamă largă de actori care pot contribui cu evaluări independente asupra progreselor Republicii Moldova. Totodată, ele trebuie să fie atente la dezbaterile interne și să verifice dacă aspectele semnalate în spațiul public se regăsesc sau nu în

informațiile pe care le primesc prin canalele oficiale. Unii indicatori evidențiază anumite progrese, alții scot în evidență problemele existente, iar tocmai această analiză comparativă este esențială.

Uniunea Europeană ar trebui să utilizeze propriile mecanisme de monitorizare și evaluare și să nu se limiteze doar la informațiile furnizate de instituțiile statului. Verificarea independentă a rezultatelor este o componentă firească a procesului de aderare.

Există, de asemenea, un alt mecanism important: verificarea interinstituțională. Mă refer la evaluările realizate de organizațiile internaționale care monitorizează diferite domenii relevante pentru Republica Moldova. Consiliul Europei, de exemplu, formulează recomandări privind drepturile omului și funcționarea justiției, iar Comisia de la Veneția evaluează conformitatea actelor normative cu standardele europene. Toate aceste evaluări independente permit realizarea unei analize comparative mult mai obiective.

Acest lucru nu înseamnă că Republica Moldova nu livrează rezultate. Înseamnă, însă, că procesul de evaluare trebuie să fie unul riguros și bazat pe surse multiple de informare. Uniunea Europeană urmărește nu doar capacitatea unui stat candidat de a armoniza legislația cu acquis-ul comunitar, ci și capacitatea de a implementa în mod real și eficient aceste reforme.

Reforma APL, marea provocare explicată prea puțin cetățenilor

Se spune adesea că două dintre cele mai importante reforme urmărite de Uniunea Europeană în procesul de aderare sunt reforma justiției și reforma administrației publice locale. Dacă în cazul justiției există deja un proces aflat în desfășurare, în privința reformei administrației publice locale nu pare să existe, cel puțin deocamdată, un model clar conturat. Cum evaluați modul în care autoritățile gestionează acest dosar și cât de importantă este accelerarea acestei reforme pentru parcursul european al Republicii Moldova?

Reforma justiției este, fără îndoială, una dintre cele mai mari provocări ale Republicii Moldova. Însă reforma administrației publice locale este la fel de importantă și, probabil, chiar mai complexă din perspectiva impactului pe care îl va avea asupra funcționării statului.

Știm foarte bine că această reformă face parte din Clusterul 1 – „Valori fundamentale” și reprezintă una dintre cerințele esențiale ale procesului de aderare la Uniunea Europeană. Ea presupune nu doar o reorganizare administrativă, ci și o reformatare a mecanismelor de cooperare dintre autoritățile centrale și locale, dintre administrația publică, cetățeni și mediul de afaceri. Totodată, o administrație locală mai eficientă înseamnă și o capacitate mai mare de a valorifica oportunitățile oferite de fondurile europene.

În realitate, această reformă nu se rezumă la o eventuală reorganizare administrativ-teritorială. Dacă este implementată corect, ea poate contribui la consolidarea rezilienței comunităților locale și îi poate face pe cetățeni să se simtă parte a procesului de guvernare și mai bine pregătiți pentru a face față provocărilor, inclusiv celor care vin din exterior.

Am văzut foarte clar acest lucru în Ucraina. Atunci când a început agresiunea rusă, procesul de descentralizare implementat anterior a făcut ca autoritățile locale să fie capabile să reacționeze rapid, fără să aștepte permanent instrucțiuni de la centru. Cetățenii știau unde sunt adăposturile, care sunt resursele disponibile și cine este responsabil la nivel local pentru gestionarea situațiilor de criză. În prezent, Ucraina continuă acest proces inclusiv prin descentralizarea infrastructurii energetice, pentru a reduce dependența de deciziile autorităților centrale în cazul atacurilor asupra infrastructurii critice.

Despre acest tip de reziliență este vorba și în cazul Republicii Moldova, chiar dacă, deocamdată, discuția publică nu pune suficient accent pe aceste aspecte.

Problema este că modul în care este comunicată reforma administrației publice locale rămâne insuficient. Mesajele transmise de autorități sunt adesea tehnice și formulate într-o manieră autosuficientă, fără a explica pe înțelesul cetățenilor ce presupune, în concret, această reformă. Ce înseamnă amalgamarea voluntară? Cum se va desfășura acest proces? Ce avantaje va aduce pentru comunități? Sunt întrebări la care oamenii încă nu au răspunsuri clare.

Aceeași problemă există și în raport cu funcționarii publici locali. Nu este suficient ca informațiile să fie prezentate doar prin comunicate sau declarații ale Cancelariei de Stat. Funcționarii trebuie să înțeleagă foarte bine propriile responsabilități prevăzute de legislație și rolul pe care îl au în implementarea reformei.

La fel de important este ca autoritățile să explice beneficiile cooperării între mai multe localități. Proiectele dezvoltate în comun oferă acces la resurse financiare mai consistente și permit furnizarea unor servicii publice mai eficiente decât în cazul în care fiecare comunitate acționează separat.

Dacă autoritățile nu vor renunța la această abordare predominant tehnică și nu vor simplifica mesajul, explicând clar și onest beneficiile reformei, există riscul să se confrunte cu o opoziție puternică nu doar din partea administrațiilor publice locale, ci și din partea cetățenilor, care nu vor înțelege de ce localitatea lor ar urma să fie asociată sau unită cu o alta și ce câștig concret le aduce această schimbare.

Raportul din toamnă: optimism prudent, dar cu mari probleme de resurse umane

Sunteți optimistă că raportul de progres pe care Comisia Europeană îl va publica în această toamnă va fi unul favorabil Republicii Moldova? Care sunt argumentele care vă determină să aveți această evaluare?

Cred că Republica Moldova va avea un raport mai bun decât Ucraina, inclusiv în ceea ce privește reforma justiției. Spun acest lucru cu mare responsabilitate, deoarece observ că partea ucraineană s-a confruntat cu o serie de obstacole în procesul de reformare a instituțiilor statului, inclusiv cu scandale care au afectat domeniul justiției.

Din fericire, Republica Moldova a reușit să gestioneze dificultățile și controversele legate de procesul de vetting și de încercarea de reformare a sistemului judiciar. Marea provocare rămâne însă lipsa resurselor umane care să poată înlocui profesioniștii care părăsesc sistemul, fie din proprie inițiativă, fie ca urmare a faptului că nu au promovat procesul de evaluare.

Este nevoie de timp pentru a forma o nouă generație de profesioniști în domeniul justiției. În același timp, statul trebuie să pună la dispoziția acestor oameni resursele și condițiile necesare pentru ca ei să aleagă să intre în sistem și, mai ales, să își poată exercita profesia în mod independent.

Vă mulțumim!

Apropierea Moldovei de UE: ramificarea cooperării și accentul pe securitate

Analiza de Denis Cenușă, expert asociat la Expert-Grup

După aproape doi ani de așteptare, pe 15 iunie, Uniunea Europeană (UE) a declarat că primul bloc de condiții („cluster”) al negocierilor de aderare – cel al „principiilor fundamentale” – urmează să fie demarat în această vară. De regulă, partea europeană deschide acest compartiment înainte de celelalte și îl menține deschis pentru monitorizare până la finalizarea negocierilor. Atenția UE în procesul de monitorizare va fi, de acum încolo, centrată pe două domenii critice, care vizează funcționarea justiției și respectarea drepturilor omului. Numai după ce celelalte cinci compartimente („clustere”) sunt realizate integral și fără crize de ireversibilitate sau de *contrareformă*, compartimentul „principiilor fundamentale” va fi reevaluat pentru a determina gradul de pregătire al Moldovei.

În paralel cu aprofundarea procesului de aderare, Moldova și UE continuă să-i confere prioritate dialogului la nivel de lideri, folosind platforma summitului bilateral anual. Deși nu a existat niciun raționament tehnic, Bruxelles-ul și Chișinăul au decis să desfășoare summitul la Bruxelles, practic o săptămână după declarația privind inițierea negocierilor de aderare. Efectul politic al acestui summit constă în transferarea meritului pentru un nou progres în relația UE-Moldova către președinta Maia Sandu și, respectiv, guvernarea de la Chișinău asociată cu ea. Din perspectiva simbolismului politic, summitul celebrează eliminarea blocajelor în fața negocierilor de aderare.

Summitul are conotații politice, deoarece validează agenda și discursul politic al autorităților moldovenești, stabilite pentru anul 2030, înainte de alegerile locale din

Denis Cenușă, expert asociat la Expert-Grup
Foto: Facebook

2027. Ca și în acest caz, primul. Summitul UE-Moldova din iulie 2025 a avut implicații electorale, favorizând partidul de la guvernare înainte de scrutinul legislativ din octombrie, considerat esențial pentru păstrarea parcursului european al țării.

Negocierile de aderare: intrarea oficială a UE în jocul politic moldovenesc

Anunțul oficial privind lansarea negocierilor de aderare era așteptat după schimbarea politică din Ungaria, în urma alegerilor legislative din luna aprilie. Eliminarea „vetoului” lui Viktor Orbán față de Ucraina a deschis, de asemenea, ușa pentru Moldova, care rămâne în continuare cuplată la traiectoria ucraineană de aderare la UE.

Cinci domenii importante sunt incluse în primul compartiment: sistemul judecătoresc și drepturile omului (capitolul 23), justiție și libertăți (capitolul 24), achiziții publice (capitolul 5), statistica (capitolul 18) și

controlul financiar (capitolul 32). Majoritatea dintre acestea au fost deja supuse unui proces intens de “europenizare” în ultimii 12 ani de implementare a Acordului de Asociere cu UE.

Tratatul de aderare nu sunt încă într-o fază activă, deoarece persistă obiecțiile invocate de Ungaria, care solicită eliminarea mențiunii “cât mai repede posibil” în legătură cu negocierile cu Ucraina. Ușa pentru Moldova are încă un lacăt care se descurie cu chei ucrainene. De aceea, chiar dacă UE are deja stabiliți parametri folosiți la evaluarea viitoare a progresului, aceștia vor fi aplicați atunci când obstacolele maghiare vor fi depășite. În acest context, implementarea cerințelor UE în domeniile respective va fi evaluată pe baza câtorva criterii, analizate pe orizontală, precum capacitățile instituționale, mecanismele de implementare și principiile de coordonare a politicilor. Pe lângă aspectele tehnice, care sunt ușor măsurabile și interpretate simplist. Alte dimensiuni, responsabile de independența justiției sau de calitatea politicilor anticorupție, au un conținut politic și pot fi ușor politizate, riscând să fie analizate subiectiv atât la Chișinău, cât și la Bruxelles.

Etapa negocierilor de aderare pune UE într-o poziție mai complicată decât cea a autorităților moldovenești. În timp ce Chișinăul poate mima sau exagera rezultatele reale ale anumitor reforme, UE are obligația să-și bazeze evaluările pe merite și va fi penalizată dacă favorizează guvernarea, oferindu-i o notă pozitivă. Efectele asupra imaginii UE vor fi influențate în mod sporit de performanța guvernării moldovene.

De asemenea, Chișinăul va fi tentat să folosească UE drept referință atunci când va decide să argumenteze necesitatea anumitor transformări – de la evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor până la reforma fiscală și cea administrativă. În acest sens, transparența și claritatea dialogului de aderare dintre UE și Moldova vor crea tentația de a transfera răspunderea totală sau parțială pentru calitatea reformelor către UE. Odată ce UE își va consolida poziția de autoritate externă care validează acțiunile Chișinăului, procesul de aderare va impune

costuri de imagine pentru ambele părți.

Al doilea summit UE-Moldova: Optimism pro-reformă și finanțare

Lansat în iulie 2025, summitul bilateral UE-Moldova a devenit cea mai înaltă platformă de interacțiune dintre cele două părți. Acest lucru confirmă un nivel ridicat de încredere care persistă între Chișinău și Bruxelles. Al doilea summit, găzduit la Bruxelles, în iunie 2026, a continuat linia acțiunilor setată un an în urmă.

Înainte de toate, UE continuă să aloce finanțare prin Planul de Creștere al UE, în valoare de 1,9 miliarde de euro. Distribuția banilor capătă însă un caracter mai strategic, banii din bugetul anunțat fiind alocați pentru proiecte de infrastructură cu impact social tangibil. Construirea unui spital regional din Bălți și reabilitarea încălzirii centralizate în Chișinău sunt două exemple concrete de proiecte cu caracter social.

UE înțelege că majorarea numărului de beneficiari ai creditelor și granturilor europene ajută, de asemenea, la stabilizarea și îmbunătățirea sprijinului public pentru parcursul proeuropean al țării.

O altă dimensiune pe care UE a vrut să o scoată în evidență în marja summitului se concentrează pe cooperarea în domeniul securității, cu accent pe gestionarea amenințărilor de tip hibrid.

Declarația finală a reuniunii conține 21 de referințe la securitate, ceea ce este mai mult decât menținerea directă a aspectelor raportate direct la economie. În acest sens, UE a reconfirmat mandatul Misiunii de Parteneriat din Moldova, pentru activitatea căreia au fost deja alocați 197 de milioane de euro.

Rolul Misiunii este prioritizat deoarece asigură asistarea Chișinăului în contracararea atacurilor hibride, urmărind integritatea proceselor electorale și cea a funcțiilor digitale ale instituțiilor statului. Dimensiunile de securitate care sunt adăugate la cadrul actual de cooperare bilaterală îmbină

programul european de inovare în domeniul apărării (EUDIS) și cel spațial, cu accent pe participarea progresivă în activitățile sistemului Copernicus pentru observarea Pământului și Galileo pentru navigația prin satelit.

Summitul a trecut în revistă oportunitățile de cooperare sectorială legate de transport, energie, inovație și mediul de afaceri. În același sens, se observă o tendință de a ramifica cooperarea prin crearea unor platforme secundare noi pe care vor interacționa oficialii moldoveni și europeni, cum ar fi dialogul în domeniul muncii sau al agriculturii. Un domeniu esențial pe care UE nu a putut să-l ignore este statul de drept, care ține de compartimentul “principii fundamentale”, cu deschiderea căruia vor demara negocierile de aderare.

Deși Bruxelles-ul invocă un progres în acest domeniu sensibil și puternic politizat, se face abstracție de aspectele problematice. Deficiențele existente sunt reflectate inclusiv în cele mai recente evaluări ale Comisiei de la Veneția, care a recomandat, printre altele, ca evaluarea judecătorilor să conțină o analiză echilibrată a performanței în desfășurarea activității de judecător și soluții de remediere pentru cei care nu susțin evaluarea integrității financiare.

În loc de concluzii

Inițierea negocierilor de aderare și produsul summitului UE-Moldova denotă că avansarea relațiilor bilaterale capătă un contur politic și de politici publice mai clar și mai profund. UE este pregătită să aprofundeze integrarea europeană în drum spre atingerea obiectivului de aderare, ramificând domeniile în care dialogul tehnic cu Chișinăul devine la fel de important ca cel politic. În tot acest proces, UE se apropie de Moldova și de politica internă a acesteia, devenind mult mai vulnerabilă la transferul responsabilității pentru eșecurile reformelor moldovenești.

Imprint

Editor

Friedrich-Ebert-Stiftung e. V. sucursala Chișinău (Moldova)
Strada Bucuresti 111, Chisinau, MD-2012, Republica Moldova
Web: <http://moldova.fes.de>
E-mail: fes.moldova@fes.de
Tel. +373 855830

Credit foto:

Pagina 1: Președinta Maia Sandu, împreună cu comisara pentru Extindere, Marta Kos, într-o conferință de presă pe 5 iunie, la Chișinău. Sursa foto: Președinția Republicii Moldova
Pagina 2: Daniela Morari. Foto: Facebook
Pagina 6: Mădălin Necșuțu. Foto: Facebook
Pagina 8: Angela Gramadă, Foto: Facebook
Pagina 12: Denis Cenușă. Foto: Facebook

Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. (FES). Utilizarea comercială a materialelor publicate de FES nu este permisă fără acordul scris al FES. Publicațiile FES nu pot fi folosite în scopuri de campanie electorală.

Iunie 2026

© Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

Mai multe publicații ale fundației Friedrich-Ebert pot fi găsite aici: ↗ www.fes.de/publikationen

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.